

**UCHWAŁA NR L/457/2021
RADY MIEJSKIEJ W TARNOWIE**

z dnia 24 czerwca 2021 r.

w sprawie Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Mieście Tarnowie na lata 2021-2025

Na podstawie art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573) i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 i 1378 oraz z 2021 r. poz. 1038) i art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2020 poz. 920 i z 2021 r. poz. 1038), Rada Miejska w Tarnowie uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Mieście Tarnowie na lata 2021-2025, którego treść stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tarnowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Tarnowie

Jakub Kwaśny

Załącznik do uchwały Nr L/457/2021
Rady Miejskiej w Tarnowie
z dnia 24 czerwca 2021 r.

PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W MIEŚCIE TARNOWIE NA LATA 2021 - 2025

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. DIAGNOZA TARNOWSKIEGO ŚRODOWISKA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	6
1. Orzekanie o niepełnosprawności	6
2. Zabezpieczenie społeczne.....	7
3. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.....	8
4. Edukacja	10
5. Organizacje pozarządowe	11
6. Rehabilitacja zawodowa i zatrudnianie osób niepełnosprawnych.....	12
7. Koordynator do spraw dostępności	12
II. ZASOBY INSTYTUCJONALNE I REALIZOWANE PROJEKTY W MIEŚCIE TARNOWIE Z ZAKRESU AKTYWIZACJI, POMOCY I WSPARCIA NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I ICH RODZIN	13
1. Podmioty lecznicze w Tarnowie.....	13
2. Domy Pomocy Społecznej.....	13
3. Środowiskowe Domy Samopomocy.....	14
4. Mieszkania chronione	14
5. Centrum Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej - Zakład Aktywności Zawodowej „Słoneczne Wzgórze”	15
6. Subregionalne Centrum Wsparcia Opiekunów Nieformalnych Osób Niezależnych Bezpieczna Przystań	15
7. Zespół Żłobków w Tarnowie.....	16
8. Projekt „Pomocna Dłoń”	16
9. Projekt „Od bierności do aktywności”	17
10. Projekt „Sami-Dzielni! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi”	17
11. Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”	17
12. Mieszkaniowy zasób Gminy Miasta Tarnowa	18
13. Sport i Turystyka	18
III. ANALIZA SWOT.....	19
IV. REALIZATORZY I PARTNERZY.....	28
V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	28
VI. MONITOROWANIE PROGRAMU	29

WSTĘP

Zgodnie z zapisami art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Wypełnieniem powyższego ustawowego obowiązku były przyjmowane od 2003 r. przez Radę Miejską w Tarnowie Programy Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Mieście Tarnowie.

Zadania zawarte w wyżej wymienionych Programach były przedmiotem działań zarówno Gminy Miasta Tarnowa, jej jednostek organizacyjnych, jak i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Programy te obejmowały najważniejsze dziedziny życia osób wymagających szczególnej opieki i skierowane były do grupy osób niepełnosprawnych, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w społeczeństwie (w szczególności osoby z niepełnosprawnością intelektualną, niewidome, niesłyszące, z ciężką dysfunkcją narządu ruchu). Głównym celem wymienionych Programów było stworzenie spójnego, kompleksowego systemu wspierania osób niepełnosprawnych poprzez zapewnienie warunków do pełnego, indywidualnego rozwoju i zaspokajania potrzeb we wszystkich sferach i na każdym etapie życia, gwarantujących im pełne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym.

W oparciu o doświadczenia z realizacji wcześniejszych Programów, konsultacji z Powiatową Społeczną Radą do Spraw Osób Niepełnosprawnych przy Prezydencie Miasta Tarnowa i podmiotów zaangażowanych w kształtowanie systemu wsparcia i pomocy dla osób niepełnosprawnych, został opracowany „Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Mieście Tarnowie na lata 2021 - 2025”. Pierwszą częścią Programu jest diagnoza tarnowskiego środowiska osób niepełnosprawnych. Następnie określono cel strategiczny Programu oraz przedstawiono 7 celów szczegółowych zgodnych z „Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych”¹ i zadania umożliwiające ich realizację w następujących obszarach:

- prawa osób niepełnosprawnych,
- opieka i rehabilitacja medyczna,
- rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych,
- zabezpieczenie społeczne,
- edukacja,
- likwidacja barier,
- dostęp do kultury, sportu, turystyki i rekreacji.

Część zadań sprecyzowanych dla każdego celu szczegółowego jest kontynuacją działań ujętych w czterech poprzednich edycjach Programu. Nowe zadania uwzględniają aktualne potrzeby osób niepełnosprawnych oraz dostępne nowe formy wsparcia. Na końcu dokumentu określono realizatorów i partnerów, źródła finansowania oraz informacje o sposobie monitorowania Programu.

Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Mieście Tarnowie na lata 2021-2025 jest dokumentem, który wyznacza tarnowskiemu samorządowi kierunek polityki społecznej poświęconej zagrożonej wykluczeniem i marginalizacją społeczności osób z niepełnosprawnościami. Stanowi niezbędny dokument przy pozyskiwaniu dla Miasta dodatkowych środków finansowych z programów celowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i innych źródeł. Skierowany jest przede wszystkim do niepełnosprawnych mieszkańców Tarnowa oraz ich rodzin i opiekunów.

Działania przyjmowane w Programie są zgodne z powołaną wyżej ustawą o rehabilitacji

---

¹ Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. – Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M.P. z 1997 r. nr 50 poz. 475).

zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej – Karta Praw Osób Niepełnosprawnych. Ponadto z Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych, przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w 2006 r., ratyfikowaną przez Polskę w 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169 oraz z 2018 r. poz. 1217), a także z uchwaloną w lutym 2021 r. Strategią na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 (Monitor Polski z 2021 r. poz. 218).

Strategia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 to dokument, który w sposób kompleksowy i długofalowy odnosi się do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, zakładając że ich sytuacja w Polsce ulegnie znacznej poprawie do 2030 r. By zrealizować ten cel wyznaczono w Strategii osiem priorytetów:

- I. Niezależne życie.
- II. Dostępność.
- III. Edukacja.
- IV. Praca.
- V. Warunki życia i ochrona socjalna.
- VI. Zdrowie.
- VII. Budowanie świadomości.
- VIII. Koordynacja.

Analizując okres ostatnich 5 lat można zauważyć znaczną poprawę sytuacji osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin. Państwo mając na uwadze trudne położenie tej grupy, nie tylko pod względem ekonomicznym, ale także pod względem możliwości pełnego uczestnictwa w każdym aspekcie życia, podjęło szereg działań o charakterze legislacyjnym i programowym.

W 2016 r. wprowadzono Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”², który określa zakres uprawnień kobiet w ciąży (dot. kobiet w ciąży powikłanej oraz kobiet z niepowodzeniami położniczymi) i rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu do wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej oraz instrumentów polityki na rzecz rodziny.

W celu poprawy sytuacji finansowej osób niepełnosprawnych i ich opiekunów podjęto działania ukierunkowane na wzrost świadczeń wspierających te osoby.

Utworzono Fundusz Solidarnościowy³, którego celem jest udzielanie wsparcia społecznego, zawodowego, zdrowotnego oraz finansowego osobom niepełnosprawnym. Środki Funduszu Solidarnościowego przeznaczone są też na zasilenie Funduszu Dostępności, o którym mowa w rozdziale 5 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062).

W dniu 17 lipca 2018 r. Rada Ministrów przyjęła rządowy Program Dostępność Plus 2018-2025, którego celem jest szeroko rozumiana poprawa dostępności przestrzeni publicznej dla osób o szczególnych potrzebach (w tym osób z niepełnosprawnościami i starszych). Dzięki realizacji Programu nastąpi w Polsce stopniowe usuwanie istniejących barier w różnych dziedzinach życia. Dotyczy to takich obszarów jak: architektura, transport, edukacja, cyfryzacja, zdrowie, gospodarka oraz usługi.

Realizując politykę włączenia społecznego osób niepełnosprawnych w 2019 r. uruchomiono również resortowe programy, których beneficjentami są osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie.

---

² Uchwała nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329).

³ Fundusz Solidarnościowy utworzono ustawą z dnia 23 października 2018 r. o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1787).

Programy realizowane w ramach Funduszu Solidarnościowego to m.in.:

- 1) **„Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych”** - zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności w wieku do 75 lat, a także dla dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności ze wskazaniami.
- 2) **„Opieka wytchnieniowa”** – program kierowany do dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, których członkowie rodzin lub opiekunowie sprawujący bezpośrednią opiekę wymagają wsparcia w postaci doraźnej, krótkotrwałej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w zakresie opieki na tym osobami.
- 3) **„Centra opiekuńczo-mieszkalne”** – program skierowany do gmin i powiatów chcących utworzyć Centra opiekuńczo-mieszkalne.
- 4) **„Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”** - wprowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, pomoc m.in. przy wykonywaniu codziennych czynności, załatwieniu spraw urzędowych czy podejmowaniu aktywności społecznej, umożliwienie uczestnictwa w wydarzeniach społecznych, kulturalnych i sportowych.
- 5) **„Świadczenia medyczne Narodowego Funduszu Zdrowia dla osób niepełnosprawnych na lata 2020-2021”** - skierowane do osób powyżej 16. roku życia, które wymagają rehabilitacji leczniczej, a posiadają orzeczenie o lekkim albo umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub orzeczenie równoważne.

I. DIAGNOZA TARNOWSKIEGO ŚRODOWISKA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Zgodnie z wynikami ostatniego Narodowego Spisu Powszechnego Ludności (NSP), przeprowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny w 2011 r., liczba osób niepełnosprawnych w naszym kraju wynosiła 4,7 mln osób. Osoby te stanowiły około 12% społeczeństwa. Dane te odnoszą się do populacji osób niepełnosprawnych niezależnie od posiadania orzeczenia potwierdzającego fakt niepełnosprawności. Dane z NSP 2011 r. nie oddają w pełni skali zjawiska, dlatego przy próbie zdiagnozowania tarnowskiego środowiska osób niepełnosprawnych należy wspomnieć o problemie starzejącego się społeczeństwa, wzroście liczby osób starszych, niepełnosprawnych, przewlekle i terminalnie chorych. Na koniec 2020 r. Tarnów liczył 105.413 mieszkańców, a osoby w wieku 60+ stanowiły 29,6% wszystkich tarnowian. Co roku wartość tego wskaźnika wzrasta. W Tarnowie podobnie jak w innych miastach naszego kraju obserwuje się powolny proces demograficznego starzenia się społeczeństwa. Socjalne konsekwencje starzenia się ludności to zapotrzebowanie coraz liczniejszej grupy osób na usługi z zakresu opieki zdrowotnej, rehabilitacji, usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, stacjonarne formy opieki długoterminowej, miejsca w dziennych ośrodkach wsparcia, środowiskowych domach samopomocy, domach pomocy społecznej.

Trudności w uzyskaniu pełnych danych dotyczących osób niepełnosprawnych wynikają z faktu, iż nie ma podmiotu, który w sposób kompleksowy prowadziłby bazę danych, pełen monitoring, dokonywał analiz i aktualizacji danych dotyczących osób niepełnosprawnych i ich środowisk. Działające instytucje i organizacje pozarządowe dysponują jedynie pewnymi częściami informacji. Skutkuje to brakiem rzeczywistej wiedzy o liczbie i strukturze populacji osób niepełnosprawnych na terenie Miasta Tarnowa. **Rzeczywiste dane dotyczące osób niepełnosprawnych w Tarnowie będzie można uzyskać po ogłoszeniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2021 r.**

Ponieważ brak jest aktualnych danych dotyczących wielkości populacji osób niepełnosprawnych w Tarnowie, diagnozę środowiska osób niepełnosprawnych dokonano na podstawie informacji opracowanych przez instytucje i podmioty wspierające swoimi działaniami wyżej wymienioną grupę społeczną:

1. Orzekanie o niepełnosprawności

W 2020 r. do Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Tarnowie wpłynęło łącznie 2.103 wnioski, w tym 1.955 wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 roku życia) i 148 wniosków o ustalenie niepełnosprawności dla dzieci (osób do 16 roku życia). Liczba wydanych orzeczeń przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności latach 2018 r. - 2020 r. przedstawia tabela poniżej.

Tabela nr 1 Liczba wydanych orzeczeń

Lp.	Stopień niepełnosprawności	Liczba wydanych orzeczeń		
		2018 r.	2019 r.	2020 r.
1.	znaczny	553	723	538
2.	umiarkowany	1.134	1.249	1.153
3.	lekki	282	346	253
4.	dzieci do 16-stego roku życia	116	147	133
Razem:		2.085	2.465	2.077

Źródło: Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Tarnowie

W 2020 r. Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wydał łącznie 2.077

orzeczeń, w tym 1944 o stopniu niepełnosprawności (o 374 mniej niż w 2019 r.) i 133 o niepełnosprawności dla dzieci poniżej 16 roku życia (o 14 mniej niż w 2019 r.), 622 z nich - to orzeczenia wydane po raz pierwszy.

Spadek liczby wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności był związany z sytuacją epidemiczną w Polsce w 2020 r. Wprowadzone przez ustawodawcę rozwiązania art. 15h ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1842 z późn. zm.⁴), stanowiące reakcję na zaistniałą sytuację, spowodowały wydłużenie terminów ważności orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, a tym samym uprawnień wynikających z posiadania statusu osoby niepełnosprawnej. Osoby, w stosunku do których wcześniej wydano orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności nie były zobligowane – celem zachowania przyznanych uprawnień - do składania kolejnych wniosków.

Rok	2018		2019		2020	
	Dzieci poniżej 16 roku życia	Osoby powyżej 16 roku życia	Dzieci poniżej 16 roku życia	Osoby powyżej 16 roku życia	Dzieci poniżej 16 roku życia	Osoby powyżej 16 roku życia
05-R – upośledzenie narządu ruchu	10	656	9	644	9	554
07-S – choroby układu oddechowego i krążenia	9	409	16	479	9	380
02-P – choroby psychiczne	6	241	13	344	10	321
10-N – choroby neurologiczne	33	265	36	351	28	289
09-M – choroby układu moczowo-płciowego	5	120	3	150	2	108
Inne	53	278	70	350	75	292
Razem:	116	1.969	147	2.318	133	1.944

Tabela nr 2 Liczba wydanych orzeczeń według symbolu niepełnosprawności

Źródło: Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Tarnowie

Wśród dorosłych mieszkańców Tarnowa najczęściej występującą przyczyną niepełnosprawności są upośledzenia narządu ruchu (2020 r. to 554), a także choroby układu oddechowego i krążenia (w 2020 r. – 380) oraz choroby psychiczne (2020 r. – 321).

Najczęstszym powodem wydania orzeczenia o niepełnosprawności dla osób poniżej 16-stego roku życia są choroby neurologiczne (w 2020 r. - 28), całościowe zaburzenia rozwojowe (w 2020 r. – 27) i choroby inne, w tym: schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, choroby układu krwiotwórczego (w 2020 r. – 15).

2. Zabezpieczenie społeczne

W 2020 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie udzielił pomocy i wsparcia

⁴ zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2020 r. poz. 2112, 2113, 2123, 2157, 2255, 2275, 2320, 2327, 2338, 2361 i 2401 oraz w Dz. U. z 2021 r. poz. 11, 159, 180, 694 i 981.

2.077 osobom z powodu ich niepełnosprawności, co stanowi 34% ogółu beneficjentów Ośrodka. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na pomoc dla osób niepełnosprawnych poprzez między innymi wypłacenie im przewidzianych ustawą świadczeń pieniężnych, przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 3 Rodzaje przyznawanych świadczeń

Lp.	Rodzaj świadczenia	2018 r.		2019 r.		2020 r.	
		Liczba osób	Wysokość wypłaconych świadczeń (w zł)	Liczba osób	Wysokość wypłaconych świadczeń (w zł)	Liczba osób	Wysokość wypłaconych świadczeń (w zł)
1.	zasiłki stałe	595	2.918.030	556	3.121.251	523	2.728.771
2.	zasiłki okresowe	246	144.580	204	104.549	316	345.918
3.	zasiłki celowe	781	404.475	388	145.546	248	72.181
4.	zasiłki celowe specjalne	455	218.226	356	122.056	133	25.618
5.	usługi opiekuńcze	581	3.162.252	554	3.529.935	488	3.352.235
6.	specjalistyczne usługi opiekuńcze	12	152.739	9	156.155	9	155.687
Łącznie:		2.670	7.000.302	2.067	7.179.492	1.717	6.680.410

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie

Obserwowane w latach 2018-2020 zmniejszenie liczby osób, które otrzymały wsparcie materialne oraz wysokości poniesionych wydatków na świadczenia realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie związane jest m.in. ze spadkiem liczby beneficjentów Ośrodka. Mniejsza liczba beneficjentów pomocy społecznej (szczególnie uprawnionych do wymienionych w tabeli form wsparcia materialnego) może świadczyć o poprawie sytuacji materialnej rodzin lub o odpływie rodzin z terenu Miasta. Jednocześnie należy zauważyć, że znaczny odsetek beneficjentów Ośrodka to osoby długotrwale korzystające z pomocy.

Analiza demograficzna świadczeniobiorców oraz ich problemów pozwala na stwierdzenie, iż w ostatnich latach doszło do zmiany profilu klienta pomocy społecznej. Spadała liczba rodzin objętych pomocą z uwagi na problem ubóstwa czy problem bezrobocia, przy równocześnie utrzymującym się wysokim odsetku osób borykających się z chorobą lub niepełnosprawnością. Spadła również liczba osób, którym wypłacane są np. zasiłki okresowe z tytułu bezrobocia. Spadek stopy bezrobocia wynika z realizowanych na rzecz bezrobotnych projektów aktywizacyjnych prowadzonych zarówno przez Powiatowy Urząd Pracy, jak i inne instytucje i organizacje pozarządowe.

Obserwowany w 2020 r. trend spadku ilości usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych wynika z wprowadzonego na terenie Polski stanu pandemii COVID-19. Osoby zależne zostały objęte wsparciem przez członków rodziny wykonywujących pracę zawodową zdalnie. Część seniorów skorzystała z Programu „Wspieraj Seniora - Solidarnościowy Korpus Wsparcia Seniorów”, który pozwalał na dostarczanie osobom w podeszłym wieku zakupów, ciepłego posiłku oraz leków.

3. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

Podstawową formą wspierającą proces rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych są warsztaty terapii zajęciowej. Głównym celem warsztatów terapii zajęciowej, poza rehabilitacją

społeczną, jest aktywizacja zawodowa w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia przez osoby z niepełnosprawnościami.

W Tarnowie funkcjonują 3 Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ). Ponadto 12 mieszkańców Tarnowa, na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy GMT a Powiatem Tarnowskim, uczęszczało do WTZ działającego przy Stowarzyszeniu Kulturalno-Oświatowym „Piast” w Woli Rzędzińskiej.

Tabela nr 4 Warsztaty Terapii Zajęciowej

Lp.	Jednostka prowadząca warsztat	Liczba uczestników		
		2018	2019	2020
1.	Fundacja Rozwoju Edukacji, Pracy, Integracji REPI w Tarnowie	45	45	45
2.	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną – Koło w Tarnowie	35	35	35
3.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Tarnowie	50	50	54
Razem:		130	130	134
Wysokość dofinansowania ze środków GMT		239.720 zł	261.387 zł	295.038 zł
Wysokość dofinansowania ze środków PFRON		2.157.480 zł	2.352.480 zł	2.655.371 zł

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie

GMT pozyskała dodatkowo z PFRON środki na realizację Programu „Zajęcia klubowe w WTZ”. Beneficjentami Programu są osoby niepełnosprawne posiadające ważne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, które były uczestnikami WTZ i opuściły go w związku z podjęciem zatrudnienia oraz osoby znajdujące się na prowadzonej przez WTZ liście, których zgłoszenie do uczestnictwa w warsztacie zostało zatwierdzone ale nie rozpoczęły jeszcze terapii w WTZ. W Tarnowie zajęcia klubowe prowadzone są przez Warsztat Terapii Zajęciowej im. Jana Pawła II oraz Warsztaty Terapii Zajęciowej działające przy SOSW w Tarnowie.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie udziela wsparcia w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, w ramach środków finansowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Szczegółowe informacje na ten temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 5 Rehabilitacja społeczna. Dofinansowanie ze środków PFRON

Rehabilitacja społeczna	2018		2019		2020	
	Liczba osób	Wydatkowana kwota (w zł)	Liczba osób	Wydatkowana kwota (w zł)	Liczba osób	Wydatkowana kwota (w zł)
dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	609	584.470	602	622.123	213	233.439
dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt	671	701.969	747	840.623	879	1.269.507

rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze						
dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	33	174.627	38	199.492	44	211.526
dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	572	40.628	522	34.038	150	5.640
Łącznie	1.885	1.501.694	1.909	1.696.276	1.286	1.720.112

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie

Pandemia wirusa SARS-CoV-2 oraz wprowadzone na poziomie rządowym obostrzenia miały wpływ na wysokość przekazanych środków na dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym oraz na organizację wydarzeń sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych. Z powodu braku możliwości prowadzenia działalności przez podmioty organizujące turnusy, część osób zrezygnowała z dofinansowania do tej formy rehabilitacji, natomiast z 12 zaplanowanych wydarzeń dla osób niepełnosprawnych o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym i turystycznym odbyły się tylko 2.

Aktywny samorząd

Urząd Miasta Tarnowa - Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizuje program „Aktywny samorząd”, mający na celu wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów pomocy w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. W 2020 r. dofinansowanie otrzymało 93 osoby niepełnosprawne, którym do końca roku łącznie wypłacono środki finansowe w wysokości 411.805 zł.

Dla porównania w 2019 r. w ramach programu udzielono dofinansowania 96 osobom niepełnosprawnym na łączną kwotę 441.605 zł, natomiast w 2018 r. w ramach programu udzielono dofinansowania 97 osobom niepełnosprawnym na łączną kwotę 279.196 zł.

Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw, Zarząd PFRON podjął decyzję o realizacji w 2020 r. Modułu III programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”.

Pomoc finansowa w ramach Modułu III udzielana była osobom niepełnosprawnym, które na skutek wystąpienia pandemii utraciły, w okresie od 9 marca do 16 listopada 2020 r., możliwość korzystania z opieki świadczonej w placówce rehabilitacyjnej (m.in. WTZ, ŚDS, DDP). W 2020 r. dofinansowanie otrzymało 235 osób niepełnosprawnych, którym łącznie wypłacono środki finansowe w wysokości 522.000 zł.

4. Edukacja

W roku szkolnym 2019/2020 w tarnowskich przedszkolach i szkołach funkcjonowało łącznie 48 oddziałów integracyjnych (w 2018/2019 r. 51 oddziałów), w których uczyło się 809

uczniów, w tym 191 uczniów z niepełnosprawnościami (w 2018/2019 r. 881 uczniów, w tym 220 z niepełnosprawnościami). W okresie ostatnich dwóch lat można zauważyć spadek liczby oddziałów integracyjnych w tarnowskich szkołach oraz uczących się w nich dzieci i młodzieży.

W roku szkolnym 2019/2020 w 4 oddziałach specjalnych uczyło się 13 uczniów. Liczba uczniów w oddziałach specjalnych od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie.

Indywidualnym nauczaniem w domu objęto 90 uczniów (o 27 mniej niż w 2019 r.). Spadek liczby uczniów korzystających z tej formy nauki w 2020 r. miał związek z pandemią koronawirusa

i prowadzeniem lekcji w formie zdalnej.

W roku szkolnym 2019/2020 do SOSW w Tarnowie uczęszczało 226 dzieci i młodzieży, do Zespołu Szkół dla Niesłyszących i Słabo Słyszących 60 uczniów.

5. Organizacje pozarządowe

Na terenie miasta Tarnowa działa 20 organizacji pozarządowych aktywnie działających na rzecz osób i rodzin z osobami niepełnosprawnymi i współpracujących z GMT. W 2020 r. ze środków budżetowych GMT dofinansowano realizację zadań zleconych do wykonania tym organizacjom na łączną kwotę ponad 143 tys. zł.

Tabela nr 6 Zadania z zakresu zdrowia publicznego realizowane przy współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2020 r.

Lp.	Nazwa programu	Realizatorzy	Wysokość dotacji na realizację programu	Liczba uczestników
1.	„Rehabilitacja medyczna ogólnoustrojowa poprawiająca sprawność manualną i lokomocję u osób (chodzących) ze znacznie ograniczoną sprawnością ruchową spowodowaną przewlekłą chorobą”.	Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Tarnowie	10.000 zł	15
2.	„Rehabilitacja domowa osób przewlekle i obłożnie chorych z powodu chorób narządu ruchu lub powodujących dysfunkcję narządu ruchu”.	Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Tarnowie Stowarzyszenie „Aktywni dla Zdrowia” Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego	52.000 zł	55
3.	„Rehabilitacja psychofizyczna i profilaktyka wtórna u kobiet po mastektomii”.	Stowarzyszenie „Klub Amazonka”	14.000 zł	41
4.	Terapia i rehabilitacja dzieci z zespołem Downa i niepełnosprawnościami sprzężonymi	Stowarzyszenie „Ich lepsze jutro”	10.000 zł	20
5.	„Program opieki domowej dla obłożnie i terminalnie chorych - wypożyczalnia sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego”	Tarnowskie Hospicjum Domowe	0	121
RAZEM:			86.000 zł	252

6. Rehabilitacja zawodowa i zatrudnianie osób niepełnosprawnych

Na koniec 2020 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 315 niepełnosprawnych osób bezrobotnych (o 8 osób mniej niż w 2019 r.) oraz 40 niepełnosprawnych osób poszukujących pracy (o 1 osobę więcej niż w 2019 r.). Osoby te stanowiły 4,41% ogółu wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych i poszukujących pracy z miasta Tarnowa. Z roku na rok w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tarnowie rejestruje się coraz mniej osób niepełnosprawnych: w 2019 r. - 362, 2018 r. – 388, 2017 r. – 435.

W ramach wydatkowania środków finansowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Powiatowy Urząd Pracy realizował następujące dofinansowania:

- zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy – 1 umowa na łączną kwotę 40.000 zł (w 2019 r. 1 umowa -39.324,17 zł),
- podjęcie działalności gospodarczej – 1 umowa na łączną kwotę 40.000 zł (w 2019 r. 2 umowy - 88.000 zł).

W wyniku udzielonych przez Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie finansowych form wsparcia zawodowego lub poradnictwa zawodowego, w latach 2018-2020 533 osoby niepełnosprawne uzyskały zatrudnienie. Według stanu na dzień 30 grudnia 2020 r. na terenie Tarnowa funkcjonowało 5 Zakładów Pracy Chronionej w branży produkcyjnej, usługowej i handlowej.

7. Koordynator do spraw dostępności

W Urzędzie Miasta Tarnowa od 2014 r. do końca kwietnia 2020 r. funkcjonowało stanowisko konsultanta ds. osób niepełnosprawnych prowadzącego poradnictwo dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów. Do zadań konsultanta należała pomoc w rozwiązywaniu problemów życia codziennego oraz pomoc w załatwianiu spraw w urzędach administracji państwowej, samorządowej i innych instytucjach, współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych oraz przedkładanie Prezydentowi Miasta Tarnowa propozycji rozwiązań dotyczących poprawy jakości i warunków życia osób niepełnosprawnych w Tarnowie.

Od września 2020 r. zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w Urzędzie Miasta Tarnowa został powołany koordynator do spraw dostępności, do którego zadań należy:

- 1) przygotowanie i koordynacja wdrożenia planu działania na rzecz poprawy zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami przez Urząd,
- 2) wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami w dostępie do usług świadczonych przez Urząd,
- 3) monitorowanie działalności poszczególnych jednostek organizacyjnych Urzędu, w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami,
- 4) opracowanie corocznych raportów o stanie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w Urzędzie.

II. ZASOBY INSTYTUCJONALNE I REALIZOWANE PROJEKTY W MIEŚCIE TARNOWIE Z ZAKRESU AKTYWIZACJI, POMOCY I WSPARCIA NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I ICH RODZIN

1. Podmioty lecznicze w Tarnowie

Na terenie miasta Tarnowa funkcjonuje łącznie 87 podmiotów wykonujących działalność leczniczą (publicznych i niepublicznych). Gminie Miasta Tarnowa podlegają 3 podmioty lecznicze:

- Specjalistyczny Szpital im. E. Szczeklika,
- Zespół Przychodni Specjalistycznych Sp. z o.o.,
- Mościckie Centrum Medyczne Sp. z o.o.

W zakresie leczenia szpitalnego na terenie Tarnowa opiekę medyczną zapewniają dwie placówki: Szpital Wojewódzki im. św. Łukasza i Specjalistyczny Szpital im. E. Szczeklika, dysponujące łącznie 1.088 łózkami oraz dwie placówki realizujące świadczenia w ramach zespołu chirurgii jednego dnia. W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej opiekę medyczną mieszkańcom zapewnia 29 podmiotów wykonujących działalność leczniczą, a w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej 30 takich podmiotów. Finansowanie świadczeń gwarantowanych zapewnia Narodowy Fundusz Zdrowia. Nocną i świąteczną opiekę zdrowotną na terenie Tarnowa zabezpieczają oba tarnowskie szpitale: Szpital Wojewódzki im. Św. Łukasza oraz Specjalistyczny Szpital im. E. Szczeklika.

W stanach nagłego zagrożenia życia i zdrowia pomoc na terenie miasta zabezpiecza Powiatowa Stacja Pogotowia Ratunkowego dysponująca dwoma zespołami ratownictwa medycznego typu specjalistycznego, jednym zespołem typu podstawowego funkcjonującym całodobowo, dwoma zespołami typu podstawowego funkcjonującymi 12 godzin dziennie i jednym zespołem typu podstawowego funkcjonującym 16 godzin dziennie. W trybie nagłym pacjentom znajdującym się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego udzielane są świadczenia w szpitalnym oddziale ratunkowym (SOR) w Szpitalu Wojewódzkim im. Św. Łukasza SPZOZ oraz na izbie przyjęć w Specjalistycznym Szpitalu im. E. Szczeklika.

W Tarnowie funkcjonuje 57 aptek ogólnodostępnych, w tym dwie czynne całą dobę przez 7 dni w tygodniu.

Szczególną ofertą dla osób starszych i niepełnosprawnych, u których zakończone zostało leczenie na oddziałach szpitalnych, a ich stan zdrowia wyklucza powrót do funkcjonowania w środowisku domowym, jest działalność zakładów opiekuńczo-leczniczych, prowadzonych przez Specjalistyczny Szpital im. E. Szczeklika (31 łózek) oraz Mościckie Centrum Medyczne (81 łózek).

2. Domy Pomocy Społecznej

Osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu kierowane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie do domów pomocy społecznej i dziennych ośrodków wsparcia.

W 2020 r. na terenie Tarnowa funkcjonowały 4 domy pomocy społecznej, w tym 2 prowadzone przez Gminę Miasta Tarnowa:

1) Dom Pomocy Społecznej im. św. Brata Alberta w Tarnowie przy ul. Szpitalnej 53, prowadzony przez GMT. Liczba miejsc statutowych – 164, z czego 154 dla osób przewlekle somatycznie chorych, a 10 dla osób w podeszłym wieku. Większość mieszkańców wymaga całkowitej opieki oraz pielęgnacji. Ponadto Dom prowadzi **Dział - Dom Dziennego Pobytu,**

w którym świadczy usługi opiekuńcze dla osób w nim niezamieszkujących. Z usług tego typu korzystają osoby o obniżonej sprawności psychofizycznej, które wymagają wsparcia w organizacji życia codziennego. Dysponuje 50 miejscami.

2) Dom Pomocy Społecznej w Tarnowie przy ul. Czarna Droga 48, prowadzony przez GMT. Liczba miejsc statutowych – 87. W Domu przebywają osoby z różnymi schorzeniami i o różnym stopniu niepełnosprawności.

3) Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci, Młodzieży i Dorosłych Niepełnosprawnych Intelktualnie w Tarnowie przy ul. Robotniczej 4, prowadzony na zlecenie GMT przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia Św. Wincentego a Paulo. Liczba miejsc statutowych – 80. Obecnie Dom jest przeznaczony dla 61 dzieci i młodzieży oraz 19 osób dorosłych.

4) Dom Pomocy Społecznej dla Osób Dorosłych Niepełnosprawnych Intelktualnie w Tarnowie przy ul. Modrzejewskiej 48, prowadzony na zlecenie GMT przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną - Koło w Tarnowie. Liczba miejsc statutowych – 17. Dom funkcjonuje na zasadach domu rodzinnego, stwarza mieszkańcom warunki do samodzielnego życia w otwartym środowisku w rodzinnej atmosferze.

3. Środowiskowe Domy Samopomocy

W Tarnowie działają również 2 środowiskowe domy samopomocy, które prowadzone są przez organizacje pozarządowe na zlecenie Gminy Miasta Tarnowa:

1) Środowiskowy Dom Samopomocy typu B, prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu w budynku przy al. Matki Bożej Fatimskiej 6, przeznaczony jest dla 60 osób niepełnosprawnych intelektualnie o zasięgu ponadgminnym. Uczestnicy Domu mają zapewnioną opiekę odpowiednią do rodzaju schorzenia, biorą udział w różnych formach terapii i zajęciach integracyjnych mających na celu poprawę stanu zdrowia, podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia. Prowadzona jest także aktywizacja zawodowa.

2) Środowiskowy Dom Samopomocy typu A i C „Zielona Przystań”, prowadzony przez Fundację Zielona Przystań przy ul. Piotra Skargi 29a został utworzony końcem 2015 r., przeznaczony jest dla 25 osób przewlekle psychicznie chorych (typ A - m. in. schizofrenia, zaburzenia psychotyczne, afektywne zaburzenia nastroju, zaburzenia nerwicowe) oraz 27 osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych (typ C - m.in. zaburzenia psychiczne o podłożu organicznym, zaburzenia osobowości, zaburzenia psychiczne towarzyszące zespołom otępiennym oraz chorobom neurodegeneracyjnym, zaburzenia zachowania, zaburzenia psychiczne spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych). Celem działalności Domu jest udzielanie wsparcia osobom mającym poważne trudności w życiu codziennym głównie poprzez wspomaganie rozwoju psychofizycznego i społecznego oraz rehabilitację funkcji poznawczych.

4. Mieszkania chronione

Na terenie miasta Tarnowa funkcjonują dwa mieszkania chronione wspierane, przeznaczone dla niepełnosprawnych intelektualnie 5 kobiet i 3 mężczyzn, prowadzone przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną – Koło w Tarnowie. Prawo do pobytu w mieszkaniu chronionym wspieranym mają osoby, które ze względu na niepełnosprawność intelektualną potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w życiu codziennym. Mieszkania te są formą pomocy przygotowującą do prowadzenia samodzielnego życia i stanowią alternatywę dla pobytu w placówce opieki całodobowej. Pobyt w mieszkaniu daje możliwość osobom niepełnosprawnym do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, przygotowuje do prawidłowego pełnienia ról społecznych oraz stanowi niezbędny etap w drodze do uzyskania pełnej samodzielności życiowej. Oba mieszkania zlokalizowane są przy ul. Mościckiego

w Tarnowie. Na 2021 r. z budżetu GMT przeznaczono środki w wysokości 158.000 zł.

5. Centrum Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej - Zakład Aktywności Zawodowej „Słoneczne Wzgórze”

Przy ul. Sanguszków 28A funkcjonuje Centrum Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej - Zakład Aktywności Zawodowej (ZAZ) „Słoneczne Wzgórze”, które jest placówką zajmującą się zatrudnianiem osób niepełnosprawnych, a także ich rehabilitacją zawodową, społeczną i leczniczą oraz przygotowaniem do podjęcia zatrudnienia w zakładach pracy chronionej, na chronionym rynku pracy i na otwartym rynku pracy. ZAZ zatrudnia 59 osób, z czego 22 to osoby posiadające znaczny stopień niepełnosprawności, a 20 to osoby posiadające umiarkowany stopień niepełnosprawności.

W ramach prowadzonej działalności w Centrum świadczone są usługi hotelarskie, gastronomiczne, cateringowe, rehabilitacyjne, wynajmu sal w celu organizacji szkoleń i konferencji, a także usługi związane z oprawą obrazów. Placówka stanowi bardzo ważną formę wspomagającą proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Dzięki aktywizacji zawodowej pracownicy zyskują praktyczne doświadczenie, uczestniczą w życiu społecznym, nawiązują znajomości oraz przyjaźnie. Poza rehabilitacją zawodową i społeczną osoby zatrudnione w ZAZ codziennie odbywają rehabilitację leczniczą i prozdrowotną dopasowaną do ich potrzeb i możliwości.

W 2020 r. ZAZ zaangażował się w działania dotyczące walki z COVID-19 - w ramach wsparcia dla tarnowskich medyków w hotelu dwukrotnie, wiosną i jesienią, mieli możliwość zamieszkania pracownicy służby zdrowia, w kuchni przygotowywano również posiłki dla osób przebywających w miejscu kwarantanny zbiorowej.

Zakład Aktywności Zawodowej został dostosowany do obecnie panujących wymogów, uzyskując certyfikat od Polskiej Organizacji Turystycznej „Obiekt bezpieczny higienicznie” oraz certyfikat „Małopolska Bezpieczna Turystyka” przyznany przez Krakowską Izbę Turystyki. Centrum Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej Zakład Aktywności „Słoneczne Wzgórze” zostało wyróżnione w dziesiątej, jubileuszowej edycji konkursu „Małopolski Lider Przedsiębiorczości Społecznej 2020” organizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.

Program rehabilitacji pocovidowej

W Centrum Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej Zakładzie Aktywności Zawodowej „Słoneczne Wzgórze” realizowany jest program rehabilitacji pocovidowej, którego celem jest przywrócenie sprawności funkcjonalnej pacjenta po przebytej chorobie COVID-19, dzięki polepszeniu wydolności oddechowej i krążeniowej. Rehabilitacja oferuje m.in.: konsultację fizjoterapeutyczną kwalifikującą pacjenta do odpowiedniego modelu fizjoterapii, trening wydolnościowy, ćwiczenia oddechowe oraz ogólnousprawniające, trening obwodowy/stacyjny oraz trening wydolnościowy na świeżym powietrzu – marsz z kijami do nordic walking połączony z elementami ćwiczeń oddechowych. Z rehabilitacji do końca maja 2021 r. skorzystało 40 osób.

6. Subregionalne Centrum Wsparcia Opiekunów Nieformalnych Osób Niesamodzielnych Bezpieczna Przystań

W 2018 r. powstało Subregionalne Centrum Wsparcia Opiekunów Nieformalnych Osób Niesamodzielnych Bezpieczna Przystań, również zlokalizowane w Tarnowie przy ul. Sanguszków 28A. Placówka ta dysponuje 15 miejscami dla osób niesamodzielnych i zapewnia całodobowy pobyt do 14 dni w przypadku braku możliwości sprawowania opieki przez ich opiekunów.

W szczególnych przypadkach istnieje możliwość przedłużenia okresu pobytu do 21 dni. Centrum koordynuje również opiekę środowiskową i wsparcie w domach osób niesamodzielnych, które ze względu na przeciwwskazania lekarskie nie mogą zostać przewiezione do ośrodka. W budynku znajduje się także wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego i pielęgnacyjnego, który wypożyczany jest bezpłatnie. Opiekunowie osób niesamodzielnych otrzymują wsparcie w postaci warsztatów, szkoleń, grup wsparcia i indywidualnego poradnictwa.

W Ośrodku działa całodobowa infolinia, dzięki której opiekunowie mogą uzyskać informację na temat organizacji opieki domowej, chorób, działalności przychodni, ośrodków dziennej opieki, a także w czasie pandemii zapewniająca opiekunom pomoc i dostęp do informacji związanych z COVID-19. Na specjalnie utworzonym portalu internetowym znajdują się również szkolenia e-learningowe na użytek opiekunów osób niesamodzielnych. Wszystkie oferowane przez Centrum formy wsparcia są bezpłatne. Aby dodatkowo zwiększyć dostęp opiekunów do informacji o pomocy ulokowanej w różnych sektorach, prowadzona jest kampania edukacyjna dla pracowników służby zdrowia i pomocy społecznej. W ośrodku działa całodobowa infolinia, dzięki której opiekunowie mogą uzyskać niezbędne informacje dotyczące opieki nad osobą zależną.

Do końca maja 2021 r. ze wsparcia Ośrodka skorzystały osoby z Tarnowa i z subregionu tarnowskiego, w tym: w ramach usług opieki zastępczej 406 osób, usług opieki zastępczej w środowisku 23 osoby, coachingu 52 osoby, warsztatów z opieki nad osobą zależną 84 osoby oraz szkoleń cyfrowych 42 osoby, zawarto 1.947 umów na wypożyczenie sprzętu rehabilitacyjnego i pielęgnacyjnego. Ponadto w Ośrodku odbyło się 28 spotkań grup wsparcia, a w konferencjach i spotkaniach konferencyjnych uczestniczyło 297 osób. Z infolinii skorzystało ponad 2.200 osób.

7. Zespół Żłobków w Tarnowie.

Zespół Żłobków w Tarnowie, w którego skład wchodzi 6 placówek zlokalizowanych w różnych częściach miasta, zabezpiecza obecnie 465 miejsc dla dzieci od ukończenia 20 tygodnia do 3 lat, w tym 2016 r. utworzono i dostosowano **5 miejsc dla dzieci niepełnosprawnych** lub wymagających szczególnej opieki w ramach Resortowego Programu Rozwoju Instytucji Opieki nad Dziećmi w wieku do lat 3 „Maluch + Za życiem”.

W latach 2011-2020 na zwiększenie liczby miejsc i na poprawę jakości opieki pozyskano dotacje z budżetu państwa w łącznej wysokości 3.849.475 zł.

8. Projekt „Pomocna Dłoń”

Realizatorem projektu pn. „Pomocna dłoń” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej jest Mościckie Centrum Medyczne sp. z o.o. Głównym celem projektu jest organizowanie opieki nad osobami niesamodzielnymi jak najdłużej w miejscu zamieszkania oraz w otoczeniu rodziny przez funkcjonowanie w latach 2018-2023 Ośrodka oferującego kompleksowe wsparcie dla opiekunów i osób niesamodzielnych mieszkających na terenie subregionu tarnowskiego.

Ośrodek Opieki Zastępczej dysponuje 6 miejscami dla osób niesamodzielnych i zapewnia całodobowy, bezpłatny 2-tygodniowy pobyt w przypadku braku możliwości sprawowania opieki przez opiekuna nieformalnego lub potrzeby odpoczynku opiekuna. Ośrodek swoim wsparciem obejmuje osoby niesamodzielne wraz z opiekunami również w środowisku domowym oraz oferuje praktyki opiekuńcze i jednodniowe szkolenia prowadzone przez pielęgniarki i fizjoterapeutów

w formie teoretycznego wykładu jak i praktycznych ćwiczeń.

W ramach projektu została uruchomiona również infolinia, dzięki której opiekunowie mają dostęp do wiedzy opiekuńczej oraz do informacji umożliwiających poruszanie się po

różnych systemach wsparcia, możliwości uzyskania dofinansowań oraz korzystania ze świadczeń.

Do końca maja 2021 r. z usług opieki zastępczej skorzystało 250 osób, usług opieki zastępczej w środowisku 30 osób, a z infolinii ok. 3.000 osób.

9. Projekt „Od bierności do aktywności”

Centrum Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej – Zakład Aktywności Zawodowej „Słoneczne Wzgórze” jest realizatorem projektu pn. „Od bierności do aktywności w Centrum Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej – Zakładzie Aktywności Zawodowej „Słoneczne Wzgórze” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa 9. Region spójny społecznie, Działanie 9.1 Poddziałanie 9.1.2 Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu jest rehabilitacja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych z terenu Tarnowa i subregionu tarnowskiego poprzez uzyskanie kompetencji oraz umiejętności zwiększających ich szanse na zatrudnienie na otwartym rynku pracy, zgodnie z ich możliwościami, poprzez zaoferowanie uczestnikom form wsparcia dostosowanych do indywidualnych potrzeb.

W ramach podejmowanych działań przeprowadzane są diagnozy indywidualne z psychologiem, doradcą zawodowym i terapeutą zajęciowym. Kolejną realizowaną formą wsparcia są treningi grupowe kompetencji społecznych oraz staże. Ponadto możliwe jest skorzystanie ze wsparcia w formie mieszkania wspomaganego.

Realizacja projektu przewidziana jest do 2021 r., do projektu zostało zrekrutowanych już 235 osób.

10. Projekt „Sami-Dzielni! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi”

Gmina Miasta Tarnowa jest partnerem w realizacji projektu pn. „Sami-Dzielni! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.

Celem głównym projektu jest opracowanie i przetestowanie standardu funkcjonowania mieszkań wspomaganych dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi (w tym co najmniej osobom z niepełnosprawnością fizyczną i intelektualną, osobom głuchoniewidomym, osobom niewidomym z niepełnosprawnością fizyczną oraz osobom chorującym psychicznie z niepełnosprawnością fizyczną) jako form zdeinstytucjonalizowanych.

Projekt umożliwia osobom z różnego rodzaju sprzężonymi niepełnosprawnościami niezależne życie, rozumiane jako posiadanie zdolności dokonywania wyborów i podejmowania decyzji. Opracowany i testowany w ramach projektu model zakłada rozwój usług świadczonych osobom z niepełnosprawnościami sprzężonymi, które nie są w stanie prowadzić w pełni samodzielnego życia we własnym mieszkaniu i wymagają dodatkowych usług wspomagających ich samodzielność, świadczonych w ramach mieszkalnictwa wspomaganego.

Okres realizacji projektu przewidziany jest na lata 2018-2023. W trakcie realizacji projektu wsparciem zostało objętych 13 osób.

11. Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”

W 2021 r. Gmina Miasta Tarnowa przystąpiła do realizacji programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, którego celem jest wsparcie w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób niepełnosprawnych, a w efekcie zwiększenie szans osób niepełnosprawnych na prowadzenie bardziej samodzielnego i aktywnego życia.

Program adresowany jest do dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz do osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, które wymagają usługi asystenta w wykonywaniu codziennych

czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym.

Rolą asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej będzie pomoc osobie niepełnosprawnej w codziennych czynnościach, skierowana głównie na usamodzielnienie, integrację i zapobieganie izolacji poprzez pomoc m.in.: w zakupach, w załatwianiu spraw urzędowych, w nawiązaniu kontaktu/współpracy z różnego rodzaju organizacjami, w korzystaniu z dóbr kultury (np. muzeum, teatr, kino), czy w wykonywaniu czynności dnia codziennego. Realizator Programu – MOPS

w Tarnowie otrzymał dotacje w wysokości ponad 900 tys. zł na wsparcie 60 osób niepełnosprawnych.

12. Mieszkaniowy zasób Gminy Miasta Tarnowa

Uwzględniając potrzeby mieszkaniowe osób z niepełnosprawnościami Gmina Miasta Tarnowa planuje zwiększyć liczbę mieszkań komunalnych w Tarnowie. Miejski Zarząd Budynków Sp. z o.o. w Tarnowie otrzymał wsparcie finansowe w wysokości 11 mln. zł z Funduszu Dopłat w ramach realizacji przez BGK narodowego programu budownictwa komunalnego na realizację inwestycji polegającej na budowie budynku mieszkalnego z lokalami pełnostandardowymi przy ul. Krzyskiej w Tarnowie. W nowym budynku zaplanowano 62 mieszkania o łącznej powierzchni 2.145 m² z przeznaczeniem m.in. dla osób starszych i niepełnosprawnych. Termin rozpoczęcia budowy planowany jest na 2021 r., natomiast zakończenie inwestycji i proces zasiedlania budynku na 2023 r.

13. Sport i Turystyka

Tarnowskie Centrum Informacji (TCI) jako jedno z nielicznych centrów informacji turystycznej w Polsce jest w pełni dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Tarnów zwiedzać można z audioprzewodnikiem, przewodnikiem opartym o technologię lokalizacji satelitarnej GPS oraz przewodnikiem (MSIT) w formie map tyflogicznych, jak i reliefowych grafik dotykowych lub materiałami dedykowanymi osobom niepełnosprawnym. Punkt informacji turystycznej wyposażony został w wiele udogodnień dla osób niepełnosprawnych, m.in.: położenie na parterze, pochylnia w holu, szerokie drzwi, biurko z regulowaną wysokością blatu z napędem elektrycznym, zainstalowany program odczytujący treść wyświetlaną na ekranie, obniżona lada do obsługi turystów, toaleta przystosowana dla niepełnosprawnych.

Ponadto osobom niepełnosprawnym ruchowo i intelektualnie, posiadającym orzeczenie o stopniu niepełnosprawności oraz wskazania dotyczące korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w zakresie rehabilitacji, wraz z opiekunami przysługuje korzystanie z obiektów sportowych TOSIR według preferencyjnej opłaty.

W 2019 r. powstała Arena Jaskółka Tarnów, która jest obecnie jedynym tego typu obiektem w subregionie i w południowo-wschodniej Małopolsce, umożliwiającym organizację imprez na skalę regionalną. Zastosowane rozwiązania techniczne i technologiczne sprawiają, że obiekt jest przestronny, wygodny, przystosowany dla osób niepełnosprawnych. Jej działalność przyczyni się do dalszego pełnego rozwoju sportów, w szczególności piłki siatkowej, koszykówki, piłki ręcznej i sportów paraolimpijskich - umożliwia treningi sportowcom, w tym niepełnosprawnym. W Arenie funkcjonuje Centrum Odnowy Biologicznej, które umożliwia korzystanie z usług w szerokim zakresie, np.: masażu, hydroterapii, sauny, siłowni. Posiada autonomiczne zaplecze szatniowo-sanitarne, wykorzystywane niezależnie od imprez masowych odbywających się w Arenie. Podstawowym jednak przeznaczeniem tej przestrzeni jest świadczenie usług na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym przede wszystkim w zakresie rehabilitacji.

III. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY

- 1) funkcjonowanie na terenie Tarnowa dziennych ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych (3 WTZ, ŚDS typ A, B i C, 2 DPS, DDP),
- 2) funkcjonowanie Zakładu Aktywności Zawodowej „Słoneczne Wzgórze” jako placówki zatrudniającej osoby niepełnosprawne oraz zabezpieczającej tym osobom rehabilitację zawodową, społeczną i leczniczą oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia,
- 3) zapewnienie przez Subregionalne Centrum Wsparcia Opiekunów Nieformalnych Osób Niezamieszkałych Bezpieczna Przystań oraz Mościckie Centrum Medyczne (realizujące projekt Pomocna Dłoń) opieki wytnieniowej, szkoleń oraz warsztatów dla opiekunów osób niesamodzielnich,
- 4) dobrze rozbudowana sieć instytucji pomocowych (MOPS, PUP, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej),
- 5) duże doświadczenie działających w Tarnowie organizacji pozarządowych pozwala na podejmowanie przez nie działań w odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby osób niepełnosprawnych, dobra współpraca organizacji z samorządem,
- 6) kursy i szkolenia organizowane przez PUP dla osób niepełnosprawnych dające możliwość zatrudnienia lub podjęcia działalności gospodarczej,
- 7) dostępność programów PFRON oraz innych funduszy celowych pozyskiwanych przez samorząd na rzecz osób niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów,
- 8) dobrze rozwinięty system opieki zdrowotnej,
- 9) działalność Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności na rzecz mieszkańców Tarnowa,
- 10) szeroka oferta dostępnych form kształcenia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (oddziały integracyjne w przedszkolach i szkołach, SOSW, Zespół Szkół Specjalnych),
- 11) systematyczne dostosowywanie budynków instytucji publicznych w Tarnowie do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- 12) dostosowanie środków transportu masowego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (autobusy niskopodłogowe zostały wyposażone m.in. w przyciski z opisem brajla, rampę lub przyklęk, zapowiedzi głosowe, kontrastowe oznaczenia, wyświetlacz itp.),
- 13) dobra dostępność do informacji zamieszczanych na stronie internetowej www.tarnow.pl w tym strony dedykowanej osobom niepełnosprawnym, możliwość składania wniosków on-line,
- 14) wykwalifikowana, doświadczona i ukierunkowana na pomoc osobom niepełnosprawnym kadra zatrudniona w MOPS i jednostkach pomocowych,
- 15) pozyskiwanie środków z Unii Europejskiej.

SŁABE STRONY

- 1) niewystarczająca współpraca między instytucjami i organizacjami pozarządowymi w Tarnowie,
- 2) coraz częstsze postawy roszczeniowe wśród osób niepełnosprawnych i ich rodzin,
- 3) bariery architektoniczne i techniczne w budynkach mieszkalnych oraz mieszkaniach,
- 4) niski poziom świadomości społeczeństwa o sytuacji osób niepełnosprawnych,
- 5) niewystarczające środki finansowe PFRON na zabezpieczenie wszystkich potrzeb osób niepełnosprawnych,
- 6) niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych i niska aktywność na rynku pracy,
- 7) trudność w znalezieniu specjalistów do pracy z osobami niepełnosprawnymi,
- 8) brak wolontariuszy.

SZANSE

- 1) podniesienie świadomości społecznej w zakresie uznania praw osób niepełnosprawnych do pełniej integracji ze społeczeństwem,
- 2) dalszy rozwój środowiskowych form wsparcia osób niepełnosprawnych,
- 3) likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w budynkach użyteczności publicznej,
- 4) dalsza współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym,
- 5) działalność koordynatorów do spraw dostępności (w UMT i miejskich jednostkach organizacyjnych), mających za zadanie m.in. przygotowanie i koordynację wdrażania planu działania na rzecz poprawy zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami oraz wspieranie tych osób w dostępie do informacji o danym podmiocie i usługach jakie świadczy,
- 6) zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych,
- 7) zwiększenie dostępu do nowoczesnych systemów informacyjnych,
- 8) nowa oferta środków finansowych z programów rządowych, PFRON oraz Unii Europejskiej,
- 9) stała współpraca Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych z podmiotami miejskimi, urzędami oraz koordynatorem ds. dostępności.
- 10) zapewnienie mieszkańcom Tarnowa w szczególności osobom z niepełnosprawnościami kompleksowej organizacji usług społecznych poprzez utworzenie Centrum Usług Społecznych

ZAGROŻENIA

- 1) brak wystarczającego finansowania zewnętrznego odpowiadającego skali zapotrzebowania i ograniczonym możliwościom finansowym lokalnych instytucji i środowisk,
- 2) niejasne, zmieniające się regulacje prawne, zmiany organizacyjne uniemożliwiające współpracę,
- 3) brak lub ograniczona ilość środków własnych niezbędnych do uczestnictwa w programach Unii Europejskiej,
- 4) niewystarczające zrozumienie specyfiki potrzeb osób niepełnosprawnych w aspekcie edukacji, rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz brak systematycznego upowszechniania w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw społecznych,
- 5) demograficzne starzenie się społeczeństwa.

CEL GŁÓWNY

Tworzenie warunków do pełnego i niezależnego życia, indywidualnego rozwoju i zaspokajania potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich sferach i na każdym etapie życia, gwarantujących pełne uczestnictwo tych osób w życiu społecznym i zawodowym.

Cel szczegółowy nr 1

Prawa osób niepełnosprawnych.

Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych.

Zadania:

1. Diagnoza i weryfikacja informacji na temat sytuacji, potrzeb i problemów osób niepełnosprawnych w Tarnowie oraz aktualnych możliwości ich zaspokojenia.
2. Inicjowanie i popieranie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności i likwidacji barier utrudniających osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczności.
3. Realizacja programów dotyczących wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu.
4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, urzędami, instytucjami, pracodawcami działającymi na rzecz osób i środowiska osób niepełnosprawnych.
5. Wspieranie działań Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych przy Prezydencie Miasta Tarnowa w realizacji zadań ustawowych.
6. Zapewnienie konsultacji społecznych, działań dotyczących osób niepełnosprawnych, w fazie ich planowania, wdrażania oraz ewaluacji z Powiatową Społeczną Radą do Spraw Osób Niepełnosprawnych przy Prezydencie Miasta Tarnowa.
7. Udzielanie informacji i pomocy w uzyskaniu przez osoby niepełnosprawne różnych form pomocy i wsparcia, świadczonych przez urzędy, instytucje i organizacje dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin, w tym w ramach programów celowych PFRON.
8. Prowadzenie kampanii medialnych oraz organizacja, wsparcie i promowanie integracyjnych imprez okolicznościowych, kulturalnych, rekreacyjnych, edukacyjnych i sportowych w zakresie kształtowania właściwych postaw społeczeństwa wobec problematyki osób niepełnosprawnych. Przeciwdziałanie dyskryminacji osób niepełnosprawnych.
9. Organizacja konferencji i sympozjów dotyczących problematyki osób z niepełnosprawnościami, opiekunów i ich rodzin.
10. Inicjowanie działań w zakresie przestrzegania praw osób niepełnosprawnych oraz tworzenia przepisów prawa.
11. Stała poprawa jakości usług i podniesienie profesjonalizmu służb działających na rzecz środowiska niepełnosprawnych.

Wskaźniki:

- liczba projektów aktów prawnych konsultowanych przez Powiatową Społeczną Radę ds. Osób Niepełnosprawnych przy Prezydencie Miasta Tarnowa,
- liczba organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, instytucji pracodawców działających i współpracujących na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych,

- wysokość środków finansowych wypłaconych na realizację programów celowych wraz z liczbą ich beneficjentów.

Cel szczegółowy nr 2

Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do dóbr i usług umożliwiających im pełne uczestnictwo w życiu społecznym.

Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.

Zadania:

1. Orzekanie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.
2. Udzielanie świadczeń z pomocy społecznej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom; przyznawanie pomocy materialnej na cele zdrowotne i socjalne osobom będącym w trudnej sytuacji finansowej.
3. Udzielanie pomocy osobom sprawującym opiekę nad osobą niepełnosprawną poprzez przyznawanie świadczeń pielęgnacyjnych.
4. Zapewnienie usług opiekuńczych w domach osobom chorym, niepełnosprawnym, pozbawionym opieki rodzinnej.
5. Zapewnienie miejsc, opieki i godnych warunków życia w domach pomocy społecznej osobom niepełnosprawnym nie mogącym samodzielnie funkcjonować.
6. Wspieranie funkcjonowania dziennych ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych.
7. Wspieranie działalności środowiskowego domu samopomocy dla osób psychicznie chorych i z zaburzeniami psychicznymi.
8. Utworzenie środowiskowego domu samopomocy dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi.
9. Dofinansowanie działalności mieszkań chronionych jako formy rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
10. Wspieranie środowiskowego systemu wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną poprzez stworzenie wokół nich społecznej sieci przyjaznych ludzi: Kręgów Wsparcia.
11. Wykorzystanie pracy socjalnej w zakresie pomocy osobie niepełnosprawnej w uniezależnieniu się, stymulowanie do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów życiowych, pomoc asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej.
12. Organizowanie wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych.
13. Wsparcie opiekunów osób niesamodzielnych poprzez zapewnienie usługi opieki wytchnieniowej stacjonarnej i w środowisku oraz udziału w warsztatach i szkoleniach dotyczących opieki nad osobą zależną. Zapewnienie możliwość skorzystania z wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i pielęgnacyjnego.
14. Udzielenie szczególnej pomocy i wsparcia osobom z niepełnosprawnościami w czasie wystąpienia żywiołu lub innych sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi (COVID-19).
15. Dofinansowanie ze środków PFRON do:
  - a) uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych w celu rozwijania umiejętności społecznych oraz poprawy psychofizycznej sprawności osób niepełnosprawnych,
  - b) zaopatrzenia niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze niezbędne do ich funkcjonowania,
  - c) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z ich potrzebami.
14. Finansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej dla osób potrzebujących rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz podejmowanie starań w celu dostosowania

- liczby miejsc w warsztatach do występujących potrzeb.
15. Realizacja programów celowych PFRON mających na celu likwidację lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.
  16. Utworzenie Centrum Usług Społecznych w celu zapewnienia mieszkańcom Tarnowa w szczególności osobom z niepełnosprawnościami kompleksowej organizacji usług społecznych.

Wskaźniki:

- liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności,
- liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności,
- liczba osób, którym wypłacono przewidziane ustawą o pomocy społecznej świadczenia pieniężne,
- liczba osób korzystających z usług opiekuńczych,
- liczba miejsc w domach pomocy społecznej, dziennych ośrodkach wsparcia i środowiskowych domach samopomocy,
- liczba osób korzystających z opieki wytechnieniowej,
- liczba osób, które uzyskały pomoc finansową na zakup sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych,
- liczba osób, które uzyskały pomoc finansową na likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
- liczba osób uczestniczących w turnusach rehabilitacyjnych,
- liczba uczestników warsztatów terapii zajęciowej.

Cel szczegółowy nr 3

Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do edukacji wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami oraz do korzystania z różnych form kształcenia specjalnego i pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Zadania:

1. Obejmowanie najmłodszych wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka.
2. Włączanie dzieci przedszkolnych i uczniów niepełnosprawnych do kształcenia, wychowania i opieki we wszystkich typach przedszkoli, szkół i placówek (edukacja włączająca w elastycznym systemie kształcenia).
3. Organizacja spotkań integracyjnych mających na celu uwrażliwianie pracowników placówek oświatowych na problemy dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
4. Wydawanie orzeczeń, opinii poradni psychologiczno-pedagogicznych i skierowań do kształcenia specjalnego i oddziałów integracyjnych.
5. Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach.
6. Doskonalenie oferty edukacyjnej dla dzieci niepełnosprawnych i niedostosowanych społecznie; dostosowywanie kierunków kształcenia ogólnego i zawodowego do zmieniających się potrzeb rynku pracy i możliwości zatrudnienia.
7. Tworzenie sieci oddziałów integracyjnych i specjalnych w szkołach i przedszkolach stosownie do występujących potrzeb w zakresie niepełnosprawności dzieci i młodzieży w mieście.
8. Realizacja nauczania indywidualnego w domu na każdym poziomie edukacji.
9. Organizowanie dowozu dzieci niepełnosprawnych do szkół, przedszkoli i placówek szkoleniowo-rehabilitacyjnych.

10. Zwiększanie szans edukacyjnych młodzieży niepełnosprawnej w zdobywaniu wyższego wykształcenia.
11. Umożliwienie niepełnosprawnym osobom dorosłym dostępu do kursów, szkoleń i kształcenia ustawicznego.
12. Wdrażanie projektów i programów wychowawczych, wspierających dzieci i uczniów niepełnosprawnych i ukierunkowanych na zmianę postaw społeczeństwa wobec nich w kierunku pełnej akceptacji.
13. Przystosowanie szkół, szkół wyższych i placówek opiekuńczo-wychowawczych do potrzeb niepełnosprawnych dzieci i młodzieży.

Wskaźniki:

- liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju,
- procent dzieci i uczniów tarnowskich przedszkoli i szkół publicznych, którym udzielana jest pomoc psychologiczno-pedagogiczna,
- rodzaj i liczba przedszkoli, szkół oraz placówek kształcących niepełnosprawnych i wspomagających w rozwoju (np. poradnie psychologiczno-pedagogiczne i specjalistyczne),
- liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży uczęszczających do przedszkoli i szkół,
- liczba oddziałów integracyjnych i specjalnych w tarnowskich szkołach i placówkach publicznych,
- liczba dzieci i uczniów w oddziałach integracyjnych i specjalnych, skierowanych do nauczania indywidualnego,
- liczba wydanych skierowań do młodzieżowych ośrodków wychowawczych (MOW) i socjoterapii (MOS) na terenie kraju (resocjalizacja),
- liczba niepełnosprawnych studentów tarnowskich szkół wyższych.

Cel szczegółowy nr 4**Zapewnienie osobom niepełnosprawnym wczesnej diagnozy, leczenia i opieki medycznej, rehabilitacji i edukacji leczniczej.****Zadania:**

1. Poprawa dostępności do lekarzy specjalistów, do świadczeń rehabilitacji leczniczej oraz zwiększenie efektywności procesu leczenia.
2. Wspieranie rozwoju usług rehabilitacyjnych przeznaczonych dla osób, które przeszły chorobę COVID-19.
3. Rozwój form środowiskowego systemu wsparcia osób z problemami zdrowia psychicznego, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.
4. Rozwój stacjonarnych form opieki długoterminowej.
5. Wspomaganie organizacji pozarządowych, działających w środowisku osób niepełnosprawnych.
6. Wspieranie stacjonarnego hospicjum dla osób terminalnie chorych.
7. Rozszerzenie oferty wsparcia psychologicznego i terapeutycznego dla dorosłych osób niepełnosprawnych oraz ich opiekunów.
8. Zapobieganie powstawaniu i pogłębianiu się niepełnosprawności poprzez wspieranie realizacji zadań i programów zdrowotnych ukierunkowanych na edukację i rehabilitację pacjentów niepełnosprawnych.

Wskaźniki:

- ilość miejsc (łóżek) w placówkach opieki długoterminowej,

- wysokość środków finansowych NFZ przeznaczonych na zakup świadczeń rehabilitacji leczniczej,
- liczba zadań i programów prozdrowotnych, adresowanych do osób niepełnosprawnych, realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Cel szczegółowy nr 5

Zwiększenie szans osób niepełnosprawnych na zatrudnienie na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami lub umożliwienie im ze względu na stopień niepełnosprawności pracy w warunkach dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb.

Zadania:

1. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do usług instytucji rynku pracy - możliwość korzystania z pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego.
2. Promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych wśród lokalnych pracodawców
  - pozyskiwanie subsydiowanych miejsc pracy dla bezrobotnych i poszukujących pracy (staże, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, refundacja kosztów wyposażenia stanowiska pracy i inne formy aktywizacji przewidziane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych).
3. Rozwijanie umiejętności aktywnego poszukiwania zatrudnienia i efektywnego poruszania się na rynku pracy.
4. Ułatwienie osobom niepełnosprawnym kontaktu z pracodawcą poprzez organizowanie spotkań, giełd i targów pracy.
5. Organizowanie szkoleń zawodowych i przekwalifikowań uwzględniających aktualne potrzeby rynku pracy.
6. Kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej, do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo – rehabilitacyjnego lub innej placówki szkoleniowej.
7. Doradztwo i pomoc osobom niepełnosprawnym podejmującym działalność gospodarczą, udzielanie dotacji na rozpoczęcie takiej działalności.
8. Wspieranie samozatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym również tworzenia spółdzielni socjalnych.
9. Pomoc osobom niepełnosprawnym w pozyskaniu zatrudnienia w firmach, instytucjach i zakładach pracy poprzez dofinansowywanie stanowisk pracy tworzonych lub dostosowywanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.
10. Wspieranie podmiotów prowadzących zakłady aktywności zawodowej, wspieranie działalności Centrum Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej - Zakładu Aktywności Zawodowej „Słoneczne Wzgórze”.
11. Dofinansowanie działalności funkcjonujących warsztatów terapii zajęciowej.
12. Modernizacja i rozwój bazy lokalowej i sprzętowej warsztatów terapii zajęciowej.
13. Realizacja projektów umożliwiającym osobom niepełnosprawnym uzyskanie kompetencji oraz umiejętności zwiększających ich szanse na zatrudnienie na otwartym rynku pracy.
14. Realizacja programów celowych PFRON mających na celu aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych.
15. Współpraca w zakresie opracowania i realizacji programów skierowanych do osób niepełnosprawnych w tym w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
16. Prowadzenie działalności informacyjno-promocyjnej dla pracodawców, przybliżającej

korzyści wynikające z zatrudniania osób niepełnosprawnych i tworzenia dostosowanych miejsc pracy.

17. Współpraca z zakładami pracy chronionej na terenie Miasta Tarnowa.

Wskaźniki:

- liczba osób wyłączonych z ewidencji powiatowego urzędu pracy osób niepełnosprawnych z powodu podjęcia pracy, w tym osoby zatrudnione na subsydiowanych miejscach pracy,
- liczba osób korzystających z doradztwa zawodowego, w tym poradnictwa indywidualnego i grupowego,
- liczba zorganizowanych giełd i targów pracy, w których uczestniczą osoby niepełnosprawne,
- liczba osób niepełnosprawnych objętych szkoleniem zawodowym i przekwalifikowaniem,
- liczba osób niepełnosprawnych podejmujących działalność gospodarczą,
- liczba osób niepełnosprawnych objęta finansowymi formami wsparcia mającymi na celu aktywizację zawodową,
- liczba uczestników zakładu aktywności zawodowej,
- liczba osób zatrudnionych w spółdzielniach socjalnych.

Cel szczegółowy nr 6

Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami - likwidacja barier architektonicznych oraz transportowych utrudniających dostęp do urzędów, obiektów użyteczności publicznej, swobodne przemieszczanie się, dostęp do informacji i możliwości komunikacji międzyludzkiej.

Zadania:

1. Realizacja idei projektowania uniwersalnego oraz wdrażanie racjonalnych usprawnień w przestrzeni miejskiej.
2. Likwidacja barier architektonicznych w przestrzeni miejskiej, w urzędach, obiektach użyteczności itp.
3. Prowadzenie działań na rzecz zapewnienia dostępności informacyjno-komunikacyjnej osobom z niepełnosprawnościami.
4. Wydzielanie i oznakowanie na terenie miasta miejsc postoju dla uprawnionych osób niepełnosprawnych.
5. Zwiększanie liczby mieszkaniowego zasobu Gminy Miasta Tarnowa oraz bazy mieszkań chronionych dla osób z niepełnosprawnościami oraz utrzymanie odpowiedniego standardu już istniejących.
6. Dostosowanie ośrodków wsparcia i placówek opiekuńczo-wychowawczych do potrzeb osób niepełnosprawnych.
7. Inicjowanie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych w zasobie mieszkaniowym prywatnym, spółdzielczym oraz Gminy Miasta Tarnowa poprzez wyposażenie budynków m.in. w podjazdy, windy, a także rozbudowa tarasów w mieszkaniach osób niepełnosprawnych.
8. Przystosowywanie mieszkań dla osób niepełnosprawnych, w tym osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.
9. Pozyskiwanie środków PFRON w ramach programów celowych na likwidację barier architektonicznych i transportowych.
10. Zapewnienie dostępności taboru komunikacji miejskiej dla osób niepełnosprawnych oraz korzystania z komunikacji miejskiej na preferencyjnych warunkach.

11. Dofinansowanie i koordynacja przewozów dostosowanym pojazdem osób niepełnosprawnych mających trudności w samodzielnym poruszaniu się.
12. Likwidacja barier w komunikacji międzyludzkiej poprzez szkolenie pracowników zatrudnionych w jednostkach samorządowych z zakresu obsługi osób niepełnosprawnych, posługiwania się językiem migowym, wyposażenie instytucji w tablice informacyjne i piktogramy w języku Braille'a, w głośnomówiące urządzenia informujące oraz inne.
13. Finansowanie usług tłumacza języka migowego.
14. Udział w programach zmierzających do ułatwienia dostępności nowoczesnych rozwiązań likwidacji barier w komunikowaniu się dla osób niepełnosprawnych zgodnie z ich potrzebami.
15. Prowadzenie działań na rzecz włączenia cyfrowego obejmującego zwiększenie umiejętności posługiwania się nowoczesnymi technologiami i korzystania z nowych mediów przez osoby z niepełnosprawnościami, a także upowszechnianie i wdrażanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych.
16. Zapewnienie dostępu do informacji poprzez poprawę dostępności serwisów internetowych Miasta oraz podległych jednostek według zaleceń WCAG⁵.

Wskaźniki:

- liczba i wartość projektów dotyczących likwidacji barier architektonicznych, transportowych oraz komunikacji międzyludzkiej,
- ilość sygnalizacji świetlnych wyposażonych w urządzenia dźwiękowe,
- ilość autobusów niskopodłogowych obsługujących linie komunikacji miejskiej,
- liczba oznakowanych miejsc parkingowych przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych,
- liczba miejsc w mieszkaniach chronionych dla osób niepełnosprawnych,
- ilość osób korzystających z przewozów osób niepełnosprawnych.

Cel szczegółowy nr 7

Zapewnienie równych szans osobom niepełnosprawnym w dostępie do kultury, sportu, rekreacji i turystyki.

Zadania:

1. Wsparcie oraz promowanie integracyjnych imprez kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych.
2. Upowszechnianie i rozwijanie kultury fizycznej i turystyki z uwzględnieniem problematyki środowiska osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
3. Tworzenie warunków do kulturotwórczej aktywności osób niepełnosprawnych – prezentacja i promowanie ich twórczości (galerie stałe, wystawy malarskie, rzeźby, fotograficzne).
4. Włączanie osób niepełnosprawnych w działania artystyczne, np. teatralne, plastyczne, muzyczne oraz prezentacja ich umiejętności i talentów.
5. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym dostępu do obiektów kultury oraz do korzystania z dóbr kultury poprzez system udogodnień dla osób niewidomych, głuchoniemych oraz niepełnosprawnych ruchowo.
6. Usuwanie barier w dostępie do sportu amatorskiego i wyczynowego z uwzględnieniem rodzaju niepełnosprawności; wspieranie profesjonalnych sportowców niepełnosprawnych. Organizacja zawodów sportowych, uczestnictwo w olimpiadach i spartakiadach.

---

⁵ Ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 848)

7. Uwzględnienie w ofercie turystycznej i wypoczynkowej potrzeb osób niepełnosprawnych.
8. Wspieranie organizacji pozarządowych w działaniach zmierzających do realizacji prawa osób niepełnosprawnych do pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz w rekreacji i turystyce – odpowiednio do ich zainteresowań i potrzeb.
9. Przystosowanie obiektów sportowych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Wskaźniki:

- liczba imprez, spotkań, programów realizowanych przy współpracy organizacji pozarządowych w zakresie pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce,
- liczba niepełnosprawnych sportowców uczestniczących w zawodach sportowych na arenie krajowej i międzynarodowej.

IV. REALIZATORZY I PARTNERZY

Aby zrealizować cel główny Programu, należy podjąć szereg skorelowanych ze sobą zadań, które wymagają współdziałania niżej wymienionych podmiotów:

- 1) jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa i Urzędu Miasta Tarnowa, m.in.: Urząd Miasta Tarnowa: Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej, Wydział Edukacji, Wydział Sportu, Samodzielne Stanowisko Pracy do spraw Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi; Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie, Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Tarnowie,
- 2) Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie,
- 3) Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych przy Prezydencie Miasta Tarnowa,
- 4) Powiatowa Rada Zatrudnienia w Tarnowie,
- 5) Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- 6) Narodowy Fundusz Zdrowia,
- 7) Tarnowski Ośrodek Sportu i Rekreacji,
- 8) organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego,
- 9) tarnowskie placówki oświatowe,
- 10) tarnowskie szkoły wyższe,
- 11) pracodawcy,
- 12) podmioty będące właścicielami spółdzielni,
- 13) podmioty lecznicze przy współpracy podmiotów tworzących.

V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Głównymi planowanymi źródłami finansowania *Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Mieście Tarnowie na lata 2021-2025* są środki finansowe:

- 1) Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- 2) Funduszu Solidarnościowego,
- 3) budżetu Gminy Miasta Tarnowa,
- 4) Funduszu Pracy,
- 5) budżetu państwa,
- 6) pozyskiwane przez organizacje pozarządowe i podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego,
- 7) pracodawców z sektora prywatnego lub spółdzielczego,
- 8) Europejskiego Funduszu Społecznego i innych funduszy zewnętrznych.

Środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przyznawane corocznie Gminie Miasta Tarnowa według algorytmu przeznacza się na zadania wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Od wielkości otrzymanych środków zależy zakres realizacji zaplanowanych w Programie działań.

Znaczna część finansowania lub dofinansowania zadań niniejszego Programu może pochodzić z programów celowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, o które mogą aplikować indywidualnie osoby niepełnosprawne, fundacje, stowarzyszenia oraz jednostki samorządu powiatowego, pośrednio pracodawcy. Od aktywności wymienionych wyżej grup w tym zakresie zależy wielkość pozyskanych środków na realizację Programu.

Powodzenie w realizacji zadań założonych w tym Programie zależy także od wielkości środków budżetu Gminy Miasta Tarnowa, przeznaczonych na sfinansowanie lub dofinansowanie niektórych działań. Duże znaczenie ma również zdolność realizatorów i partnerów do pozyskiwania dodatkowych środków zewnętrznych – funduszy strukturalnych na realizację części przyjętych celów szczegółowych.

VI. MONITOROWANIE PROGRAMU

Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Mieście Tarnowie na lata 2021-2025 jest dokumentem perspektywicznym, wytyczającym w sposób ogólny kierunki realizacji zdefiniowanych celów szczegółowych.

Nadzór nad realizacją niniejszego Programu sprawuje Prezydent Miasta Tarnowa, koordynatorem odpowiedzialnym za monitoring jest Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Tarnowa.

Realizacja Programu monitorowana będzie raz do roku. Do końca marca roku następującego po każdym roku realizacji Programu, po uprzedniej opinii Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych przy Prezydencie Miasta Tarnowa, sporządzone zostanie sprawozdanie z realizacji wyżej wymienionego Programu. Sprawozdanie to będzie załącznikiem do „Raportu o Stanie Miasta Tarnowa” za dany rok. Przedmiotem ewaluacji będą wybrane wskaźniki efektów realizacji założonych celów szczegółowych. Ponadto ocena realizacji Programu zostanie dokonana na podstawie rocznych sprawozdań, sporządzonych w oparciu o informacje otrzymane od współdziałających realizatorów i partnerów.

*Opracowano: Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej
w Urzędzie Miasta Tarnowa*

Program został pozytywnie zaopiniowany przez Członków Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych przy Prezydencie Miasta Tarnowa

DOKUMENT PODPISANY ELEKTRONICZNIE

Dane podpisywanego dokumentu

Typ dokumentu	Uchwała
Numer dokumentu	L/457/2021
Data dokumentu	2021-06-24
Organ wydający	Rada Miejska w Tarnowie
Przedmiot regulacji	w sprawie Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Mieście Tarnowie na lata 2021-2025
Identyfikator dokumentu	8E3859BC-9EED-4938-8BDC-BE4FFE8E8A87

Informacje o złożonych podpisach elektronicznych

Podpis:	
Sygnatura	Signature-1344285883
Numer seryjny	3CD4A5F25ED898BBF9CB39C5861A187D
Osoba podpisująca	Jakub Kwaśny
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	01.07.2021 10:59:48
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL